

YEMİN KUTUPHANESİ

PROGRAM

DİNİYYET BİRLİK
PARTİSİ

OCAK - 1993

96-667

1993

kp.3

T.B.M.M

YER : 96-667

YIL : 1993

CLT :

KSM :

KOP : k.3

DEM : 96-983

KÜTÜPHANESİ

PROGRAM

**BÜYÜK BİRLİK
PARTİSİ
OCAK - 1993**

Hediye
20.6.95

TAKDİM

Inanan, inandığı gibi yaşamak isteyen her insan, siyasetle ilgilenmek, siyaset yapmak zorundadır. Çünkü, her inancın kendi inanç çerçevesi içerisinde siyaseti vardır. Bu siyasetini hayata geçirmesi için de siyaset yapmak durumundadır. Aksi halde siyasî iktidar; değer tanımayan bir avuç azınlık içinde dolaşan bir "nimet" haline gelecek ve inananlar "yönetilen" çoğunluk olarak kalmayan mahkûm olacaklardır. Öncelikle kötülükleri hayattan söküp atmak ve yerlerine insan fıtratına uygun iyiye, güzeli koymak için siyaset bir mecburiyettir. Nefse tapınmaya, iktidar hırsına, tahakküm arzusunda dayanan siyaset anlayışı; iyilikleri emredenler meydanı boş bıraktığı anda hükümrân olacaktır.

Nitekim bugün Türkiye'nin yönetim seçkinleri, hep küçük bir azınlık olarak kalmışlardır. Onların yönetiminde Hakk'ın ve halkın rızası değil, Batı'nın rızası aranmıştır. Birbirinden farkı olmayan partilerin oluşturduğu siyasî yapı; lider sultanları, şahsî kaprisler ve yalanlar üzerine inşa edilmiştir. Halk çaresiz, en az kötüyü seçmeye zorlanmış, demokrasinin temeli olan seçme hürriyeti işlemez hâle gelmiştir. Gidenin geleni arattığı; siyasetin devlet imkânlarını peşkeş çekmek, halkı soymak için yapıldığı bir ülkede demokrasiden, Hakk'ın ve halkın rızasına dayalı siyasî iktidardan söz edilemez. Toplumunu ve devleti batıracak olan bu anlayış, siyasetin tek ve geçerli şekli olamaz.

Bizler bu çarpık siyaset anlayışını yıkmak, milletimize çare olmak için Büyük Birlik Partisi çatısı altında bir araya geldik. Siyasetle, iktidar olmakla ilgili değer tanımaz bütün anlayışları reddediyor ve milletimize yepyeni bir ufuk vaadediyoruz.

Siyasî iktidara talibiz. İktidarı bir avuç azınlığın elinden alıp, gerçek sahibi olan milletimize iade edeceğiz.

Siyasete ahlâkı hâkim kılacağız. Siyasete seviye ve itibar kazandıracğız.

Siyaseti, kendi başına bir gaye olmaktan çıkarıp, milletimize ulaşmanın ve hizmetin bir vasıtası yapacağız.

Siyaseti parçalayan, insanları birbirine düşman eden bir kavga sahası olmaktan kurtaracak, hoşgörüyü, uzlaşmaya ve birliğe dayalı gönüllerin fethi hareketine dönüştüreceğiz.

Milletimizin, belirsizliklerle dolu geleceğimizin, bizden beklediği bunlardır. Zamanın artık gelmiş olduğuna hükmederek kutlu bir sefere çıkıyoruz.

Türk milleti, İslâm âlemi ve bütününüyle dünya belirsizlerle dolu yeni bir çağa adım atıyor. İnsanlık tarihi yeni bir döneme giriyor.

Son ikiyüz yıldır "**hasta adam**", "**azgelişmiş ülke**" sıfatlarıyla anılan ülkemiz için gelmekte olan çağ, geniş bir ufuk, parlak bir istikbâl vaadediyor.

Türk dünyası, yüzyıllardır arasına konulan engelleri birer birer parçalıyor. Türk âleminin sosyal ve ekonomik işbirliğinin gerçekleşeceği bir ufuk önümüzde uzanıyor. Türkiye, uzun tarihî tecrübesi ve bünyesindeki dinamik enerjiyle yeni dünyanın kurucu gücü, olmaya aday bir konumda bulunuyor. Bu umut vaadedenden geleceğe karşılık daha şimdiden önümüze bir yığın engel çıkartılıyor, doğmakta olan gücümüzü boğmak için bin türlü oyun oynanıyor.

Güneydoğu'da yüzyıllardır aynı dinî, aynı tarihi, aynı kaderi paylaştığımız ve bölünmez bir milletin mensupları olduğumuz kardeşlerimiz, bizden kopartılmak isteniyor. Türkiye, Ortaasya'daki soydaşlarımıza Batı'nın menfaatlerini, çürümüş değerlerini taşıyan bir taşeron konumuna itiliyor.

Belirsizlikle dolu yeni çağda müreffeh ve adil bir toplum kurmamız, insanlığa huzur ve barış armağan edecek bir güce ulaşmamız, milletimizde zaten var olan hasletleri millî politikalara dönüştürmemize bağlıdır.

Türkiye'nin mevcut siyasî yelpazesi ve bu yelpaze içinde kurulu partiler, dev bir bünyeye giydirilmek istenen cüce elbiseleri gibi durmaktadırlar.

Türk milletinin, gelecek yeni çağda, siyaseti geçim kaynağı olarak gören, devlet imkânlarını sağa-sola peşkeş çekme yarışı olarak anlayan, halkını ezen, yoksulluğa mahkûm eden, lider sultanlarını devam ettirmeyi temel şart sayan siyaset anlayışla gelişme imkânı bulabileceğine inanmıyoruz.

Milletimizin insanlığa huzur vermiş hasletlerini, inançlarını rehber edinen, adil-huzurlu bir toplum kurmayı amaçlayan ve siyaseti bir benlik kavgası olarak değil, millî iradeyi hâkim kılma gayreti olarak gören, gücünü milletin inançlarından alan bir siyasî kadroya ve bu siyasî kadronun yer aldığı bir siyasî partiye ihtiyaç duyduğu aşikârdır. Allah'ın izniyle niyetimiz, milletimizin beklediği kadro olmak ve şerefle dolu yeni bir tarihi başlatmaktır.

Siyaseti yeniden itibar kazandıracak birleştirecek vekucaklayacak katılımcı ve sivil bir anlayış üzerinde yükselerek milletimizi bir siyasî parti; Türkiye'yi 21. yüzyılda layık olduğu mevkiye getirecek, adaleti ve birliği tesis edecektir. Büyük Birlik Partisi işte bu partidir.

BİRİNCİ BÖLÜM

ÖNCE İNSAN

* İnsan, varlıkların en şerefliisidir. İnsanı en muazzez varlık kabul ediyor, siyasî, sosyal ve ekonomik her esasın ve politikanın merkezine insanı yerleştiriyoruz. İnsandan daha üstün bir değer ve kurum tanımıyoruz.

* Türkiye'yi yarınından endişe etmeyen, huzurlu ve mutlu insanların yaşadığı, insanı insana kul eden haksızlığın, eşitsizliğin ve fakirliğin ortadan kalktığı bir ülke haline getirmek istiyoruz.

* Her insan hür iradesiyle yaşama ve maddî-manevî varlığını geliştirme hakkına sahiptir. Bu şartları sağlamak öncelikli hedefimizdir.

* Devlet, vatandaşlarının başkalarına muhtaç olmadan, insanca bir hayat sürebilmelerini temin edebilecek, ekonomik ve sosyal imkânları hazırlamak mecburiyetindedir.

DİN VE VİCDAN HÜRRİYETİ

* Din ve vicdan hürriyetine hiçbir şekilde sınırlama getirilemez. İnsanların inançlarının gerektirdiği şekilde yaşayabilmeleri için devlet bütün imkânları hazırlayacaktır. Devlet, din ve vicdan hürriyetleri konusunda sınırlayıcı değil, geliştirici ve teminat altına alıcı bir mevkiye bulunacaktır.

HUKUK

* Ülkemizde uygulanan hukuk sistemi, milletimin örfü, âdeti, ahlâkî değerleri, sosyolojik ve psikolojik gerçekleri dikkate alınmadan Batı'dan tercüme edilmiştir. Bu sistem insanımıza adalet, huzur ve mutluluk getirmemiştir. Bu sistemi insanımızın fıtratına, hasletlerine uygun yeni bir hukuk sistemiyle değiştireceğiz.

EŞİTLİK

* İnsana adalet ve iyilikle muamele edilmesi esastır. İnsan şahsiyetini muhafaza edecek şekilde kanun önünde herkes eşittir.

ADALET

* Gecikmiş adalet adaletsizliktir. Devlet, adalet dağıtımın sür'atlendirecek her türlü tedbiri almak ve düzenlemeyi yapmakla mükelleftir.

* Kamu hukku, bütün ülke sathında tektir. Özel hukuk alanında

devlet, milletimizin müsterek moral değerlerini gözönüne alan hukukî sistemlerin gelişmesine ve icra gücü kazanmasına yardımcı olacaktır.

FİRSAT EŞİTLİĞİ

* Devlet, bütün imkânlarını fırsat eşitliği ilkesine uygun olarak vatandaşlarının hizmetine sunmakla mükelleftir.

ÇOĞULCU EĞİTİM

* Devlet, vatandaşlarına her türlü eğitim imkân ve vasıtasını hazırlamakla mükelleftir. İnsanlar istedikleri eğitimi almakta serbesttirler. Özel ve tüzel kişiler genel ahlâka aykırı olmamak kaydıyla eğitim kurumları meydana getirebilirler. Bu amaçla Tevhid-i Tedrisat Kanunu gözden geçirilecektir.

Din eğitimi kişinin seçme hürriyetini sınırlamayan bir müfredat içinde bütün eğitim kurumlarında mecburidir.

İŞKENCE

* İnsan hayatı kutsaldır. İşkence ve eziyet insanlık suçudur. İşkence suçluları cezalandırılacaktır.

SAĞLIK

* Her fert devletin sosyal güvenlik şemsiyesi altında olacaktır. Doğumdan ölüme kadar herkes sağlık sigortasının teminatı altında olacaktır.

İŞSİZLİK

* Her fert asgarî geçimini temin edebileceği bir güvenceye kavuşturulacaktır. Devlet, yeni iş alanları oluşturacak, ferdî teşebbüsü teşvik başta olmak üzere, isteyen her vatandaşa asgarî geçimini temin edecek seviyede de olsa iş bulmak mecburiyetindedir. Bu mânâda asgarî ücret vergiden muaf tutulacaktır.

SPOR

* Her yaştaki fertlerin beden ve ruh sağlığı ile kabiliyetlerini geliştirmek için spor yapmalarına imkân sağlamak, bunun için gerekli alt yapıyı oluşturmak devletin görevidir.

ÖZÜRLÜLER

* Özürlülerin topluma kazandırılmaları, kendilerini geliştirmeleri ve üretici insanlar haline gelmelerini temin etmek için devlet her türlü imkânı hazırlayacaktır.

İKİNCİ BÖLÜM

SİVİL TOPLUM

* Aile toplumun temelidir. Geleneksel Türk-İslâm ailesinin gücünü muhafaza etmek için toplum ve devlet her türlü tedbiri alır. Aile yapısının intizamını ve sağlığını bozacak her türlü faaliyet men edilecektir.

* Toplum ahlâken ifsad eden muzur neşriyat kaynağından engellenecektir. Bu tür neşriyatları hazırlayanlar ve tevziini yapanlar cezalandırılacaktır.

* Toplumda yardımlaşmayı, dayanışmayı sağlayan teşebbüsler teşvik edilecektir. Devlet bünyesinde yer alan sosyal yardım kuruluşları (Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Fonu v.s.) halkın yönetimine bırakılacak; devlet bu kuruluşlara gelir temin edecektir.

* Toplumda adalet ve hakkaniyet duygusunu hâkim kılmak, sarsılan maşeri vicdanı yeniden sağlamlaştırmak için sosyal tesianüdü, yardımlaşmayı ve hakkaniyeti cesaretlendirecek uygulamalar hayata geçirilecektir.

* Yoksuzluk, rüşvet ve suistimallerin kökü kazınacaktır. Bunun için rüşvet alanı koruyan, suçun belirlenmesini zorlaştıran kanunî kayıtlar kaldırılacak ve bütün devlet kurum ve kuruluşları halkın denemine açık hâle getirilecektir. Kamu kurum ve kuruluşlarının harcamalarını denetlemek için her vatandaş yetkili olacaktır. Yolsuzluk, rüşvet ve suistimale yol açan kamu görevlileri en ağır şekilde cezalandırılacaktır.

* Partimiz, siyasî iktidar dışında, halkın merkezi ve mahallî iktidara katılımını sağlayacak bütün kanalları açacak ve işletecektir. Her kademede halkın yönetme iştiraki ana prensip olacaktır.

* Sivil toplum, kendisine sahip çıkan toplumdur. İnsanlar, iktidarlarını, kendi rızaları doğrultusunda, katılımcı dayanışma ve işbirliği temellerinde gerçekleştirmelidir. Devlet bir ideal değil, bir vasıta; insanları daha mutlu, daha müreffeh, daha şahsiyetli kılmak için milleti meydana getiren fertlerin tecessüm etmiş iradesidir. Devlet, halkına hizmet için vardır. Milletinin iradesini içerde ve dışarda gerçekleştirmek için vardır. Devleti insanları için bir vasıta ve hizmet kapısı olarak tutacak kuvvet "**sivil toplumdur**". Yoksa, iktidarı elinde tutanlar kendi şahsî heves ve arzularını, devletin iradesi olarak takdim ve icraya kalkışırlar. Gaye olan insanı,

devletin arkasına sığınıp vasıta haline getirirler. Türkiye'de bugüne kadar yapılan budur. Bunu engelleyecek güç, devleti halkının hizmetkârı yapacak olan "**sivil toplum**" dur.

Bu mülâhazalarla sivil toplumu ve onun iktidarını bütün Türkiye sathında kurmaya başlayacağız. "**Sivil İnisiyatif Programı**" adını verdiğimiz sivil toplumu kurma; sosyal iktidarı gerçekleştirme çabamızın esasları şunlardır:

1- Her fert çevresindeki insanlardan sorumludur. Bu sorumluluğun gereği olarak çevresinde yaşanan haksızlıkları ortadan kaldırmak, zarar görenlerin zararını gidermek ve zor durumda olanların yardımına koşmak zorundadır.

2 - Mahalle, köy, ilçe, işyeri gibi yerlerde "**meşveret meclisi**" oluşturularak sivil inisiyatif esasları hayata geçirilecektir. Heyette, siyasî görüşlerine bakılmaksızın ehliyetli, liyâkatli, mahallin önde gelenleri yer alacaktır. Heyetler, mutabakat çağrımızda yer alan prensiplere göre teşekkül edecek ve çalışacaktır.

3 - Sivil inisiyatif heyetleri, mahallede yaşayan bir yetimden, Bosna-Hersek'teki müslümanlara kadar her konudan sorumludur. Bu sorumluluğunu elde ettiği halk desteğini ve sahip olduğu bütün imkânları kullanarak yerine getirecektir.

4 - Heyetler, Devlet kuruluşlarında (okul, hastane, adliye v.s.) cereyan eden haksızlıkların üzerine gidecek, bütün kamu kurum ve kuruluşlarını denetleyecek, gördüğü yanlış uygulamaları, halkı seferber ederek düzeltecektir.

5 - Sivil inisiyatif heyetleri, meşru sınırlar içinde her türlü hak arama yolunu kullanacaktır. Dilekçe, toplu dilekçe, protesto, pasif direniş, yürüyüş, teşhir, v.s. gibi.

6 - Yeni nesillerin ahlâklı ve faziletli insanlar olarak yetişmesi, sivil inisiyatif programının en önemli gayesidir. Bu gaye ile, toplumu ifsad eden her türlü ahlâksızlık ve yozlaşmaya karşı Türkiye çapında bir kampanya açılarak; bulunan mahallerde ahlâksızlık kaynağı olan faaliyet ve vasıta engellenecektir.

7 - Program, sosyal hayatın her kesimini, her anını ihtiva etmektedir. En geniş anlamda sendikalaşma ve teşkilâtlanma yanında mahallin özelliklerine göre talepler ve eylemler, mahallî yönetimler ve merkezî iktidar üzerinde baskı kurularak gerçekleştirilecektir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MİLLÎ SİYASET

* Siyaset anlayışımızın kaynağı ve dayandığı esaslar, milletimizi yüzyıllardır ayakta tutan ve tarihte şerefli bir mevki işgal etmemizi sağlayan inançlarımız ve kültürel değerlerimizdir. Müslüman Türk kimliğinin belirleyicisi olan inançlarımız, milletimizi bugün ve gelecekte layık oluudğu yere ulaştıracak vazgeçilmez prensipleri vermektedir. Bizler de siyasetimizin temelinde bu prensipleri yerleştiriyoruz.

ÇOKLUK İÇİNDE BİRLİK

* Siyasetimiz bölmek ve parçalamak için değil, birleştirmek ve toparlamak içindir. Hedefimiz, temel prensiplerimiz etrafında bütün millî güçleri millî menfaatler ve ülküler etrafında toplamaktır. Bunun için "Çokluk İçinde Birlik" esasına dayalı olarak mutabakat arıyoruz. "Çokluk İçinde Birlik" prensibini, mutlak hakikatler dışında her türlü farklılığın, her türlü görüş ve kavrayış biçiminin meşru ve mâkul kabul edilmesi olarak anlıyoruz. Bu inanç ve kabul ile, kendilerini değişik isimlerle niteleyen farklı grup ve meşreplerin oluşturduğu millî güçlerin millî menfaat ve ülküler etrafında toplanmalarını savunuyoruz. Millî güçleri, tarihimizin faili yapacak anlayışın, millî mutabakat olduğuna inanıyor ve bu mutabakatı tesis etmek için her türlü fedakârlıkve feragata hazır olduğumuzu beyan ediyoruz.

SİYASET BİR VASİTADIR

* Siyaset iyiliği emretmek, kötülükleri yasaklamak için lüzumlu olan bir vasıta. Siyaset hiçbir zaman gaye olamaz. Siyasetimiz savunduğumuz prensiplerin emrinde bir vasıta olarak kaldığı sürece meşruiyetini sürdürecektir.

MEŞVERET

* Siyasî karar ve uygulamalarımızda, her safhada ve her alanda uyacağımız usûl "meşveret"tir. Meşveret, tabandan tavana kadar her ferdin siyasî kararlara fikir bildirerek,tenkid ederek ve uygulamaları bi'l-fiil denetleyerek iştirak etmesidir. Bu bakış açısıyla demokratik kurum ve kuralların daha çoğunu ve daha kapsamlısını talep ederek savunuyoruz. Demokrasiyi, halkın seçtiği temsilciler eliyle

yönetilmesi, yani iktidarın küçük bir azınlığı teslim edilmesi değil; halkın her safhada yönetime katılması, her alana iradesini hâkim kılması olarak tarif ediyoruz. Temsili demokrasianlayışı yerine, **"katılımcı demokrasi"**yi, halkın kendisini yöneten bir güç olarak, siyasî iktidarın zirvesine yerleştirmeyi talep ediyoruz.

PARTİ ANLAYIŞIMIZ

* İnsanların yanılmazlığı, putlaştırılması üzerine inşa edilmiş lider sultalarını, lider karizmalarına dayalı siyaset anlayışını reddediyoruz. Büyük Birlik Partisi, bir lider partisi değil, sürekli istişare eden, denetlenen bir kadro partisidir. Parti yönetimi halkın sözünü, düşüncesini siyasete aktarmak, halkın idaresini temsil etmekle görevlidir.

LÂİKLİK

* Türkiye'de cari olan lâiklik anlayışını, yönetici azınlığın, müslüman halkı siyasî iktidarın uzağında tutmak için kullandığı bir araç olduğunu, din-devlet ilişkisi ile alâkasız bulunduğunu müşahade ederek reddediyoruz. Halkın tamamı müslüman olan bir ülkede, devletin halkına benzemesi, halkının inançlarını temsil etmesi demokrasinin gereğidir. Büyük Birlik Partisi bunu savunmaktadır.

İSLÂMİYET

İslâmîyet, insanlara huzur, barış ve adalet getiren, fert ve millet olarak bizlere şeref ve mutluluk bahşeden yüce dinimizdir. İslâmîyet'i bize, temel düsturlarımızı veren ve istikâmetimizi gösteren kutlu güç kaynağımız olarak idrak ediyoruz. İslâmîyet'in birleştirici, bütünleştirici, huzur ve adalet getiren mesajına bugün sadece müslamanların değil, bütün insanların ihtiyacı olduğuna inanıyoruz. Bu inancın yanında, İslâmîyet'i temsil iddiasında değil, İslâmîyete hizmet iddiasındayız. Bir siyasî partinin kendini müslümanların temsilcileri olarak takdim etmesini hatalı buluyoruz.

MİLLİYETÇİLİK

* Türk milletini, yüzyıllardır kader birliği etmiş, aynı inançla yoğrulmuş, aynı gayeye yönelmiş, bundan böyle de birlikte var olma iradesini serdetmiş insanlarımızın müşterek birliği olarak idrak ediyoruz. Milliyetçiliği; odak noktasında inançlarımız olmak üzere, bulunduğumuz coğrafyada yüzyıllardır birlikte yaşadığımız

insanlarımızın tamamını kucaklayan, koruyan ve geliştiren bir değer hükmü olarak kabul ediyoruz. "İrk" esası üzerine oturtulmuş her türlü milliyetçilik anlayışını reddediyoruz.

HADİM DEVLET

* Devlet, hükümrânlık sınırları içinde yaşayan vatandaşların iradesinin cisimleştiği bir kurumdur. Devlet vatandaşlarına hizmet için vardır. Devleti, insanlardan bağımsız bir amaç ve tabu haline getiren her türlü anlayışı reddediyoruz.

Devlet anlayışımız "hâkim devlet" değil, "hadim devlet" prensibi-ne dayanmaktadır.

SOSYAL DEVLET

* Devletlerin sosyal bir karakter kazanmış olmalarından ziyade toplumların sosyal devlete ihtiyaç duyma gerekçeleri daha önemlidir. Sanayi Devrimi'nin toplum içinde meydana getirdiği hizip ve kamplaşma, toplumun bazı kesimlerinin diğerlerine karşı korunma mecburiyetini ortaya çıkarmıştır. Devletin sosyal karakteri, toplumun bir kesiminin, toplumun tamamına egemen olması tehlikesine karşı güvence olmasıdır. Bu gerekçelerle vatandaşlarının refahından sorumlu olan "sosyal devlet" anlayışını savunuyoruz. mevcut sosyal ve ekonomik yapılanma içerisinde devlet karakterinin sosyal nitelikte olmasını zorunlu görmekteyiz. Cumhuriyet tarihi boyunca izlenmiş politikaların toplumumuz üzerinde bıraktığı yaraların sarılması sosyal devlet anlayışımızın bir gereğidir.

SOSYAL ADALET

* Sosyal kesimler arasına kin tohumlarının etkilenmesinin en önemli sebeplerinden olan gelir dağılımındaki çarpıklığın düzeltilmesi, üretimin sosyal adalet ilkeleri çerçevesinde dağılımı güvence altına alınması sosyal devlet anlayışının en çarpıcı ve önemli unsurudur. Enflasyon, vergi adaletsizliği, haksız kazanç, ülke ve toplum yararına olmayan kaynak transferleri ve gelir dağılımını bozan benzeri sosyal çarpıklıkları tümüyle ortadan kaldıracğız.

MAHALLÎ YÖNETİMLER

Mahallî yönetimler, sivil toplum kuruluşlarının en etkinlerinden biridir. Mahallî yönetimlere, Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinden bu yana yönetim sistemi içinde yer verilmesine

rağmen bu birimler merkezi yönetimin taşradaki uzantıları olarak görülmektedir. Bu ise mahallî yönetimlerin tüzel kişilikler olarak gelişmesini engellemektedir.

* Mahallî yönetimler, merkezî yönetimin gücünü dengeleyen kuruluşlar olarak bütün demokratik toplumların vazgeçilmez kurumlarıdır. Hem hizmetlerin etkinliği ve verimliliği açısından hemde toplumsal düzeyde katılımın ve yönetmeyi sağlama açısından, mahallî yönetimlerin güçlendirilmesi gerekmektedir. Özellikle belediyelerin, kent halkının kendileri ile ilgili alanlarda öz haklarının ve yönetme haklarının kazanılmasında büyük önemi bulunmaktadır. Bu açıdan, bugünkü merkezî yönetim tarafından verilen mahallî mahiyetteki kamu hizmetlerinin bir çoğunun mahallî yönetimlere devredilerek, mahallî yönetimlerin de malî açıdan güçlendirilmesi ve yönetim sistemi içinde olması gereken noktaya çekilmesi gerekmektedir. Özellikle, mahallî mahiyetteki kamu hizmetlerinin belediyelere devredilmesi yolu ile hem bu kurumların, hem de Türk demokrasisinin güçlenmesi konusunda hemen harekete geçilecektir.

* İl Özel Yönetimleri bugünkü statüleri itibariyle verimsiz çalışan kurumlardır. Bu kurumlar üzerindeki merkezî yönetimin etkisi kırılarak, İl Özel Yönetimleri'nin seçimle gelen yöneticilerin yönettiği ve alanı, görevi belirli mahallî yönetim kurumları haline getirilmeleri bir zarurettir. Yeni görevlerine uygun personel ve gelir açısından da bu kurumların donatılması gerekmektedir. Aynı şekilde tamamen eskimiş köy Kanunu'nun yeniden düzenlenmesi ve Köy'ün bir mahallî yönetim birimi olarak faaliyetine devam etmesi, köy maliye sisteminin meydana getirilerek uygulamaya sokulması ile sağlanacaktır.

* Büyükşehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkındaki Kanun yeniden gözden geçirilecek ve özellikle büyükşehir belediye başkanının bazı yetkilerinin ilçe belediyelerine devri sağlanacaktır. Ayrıca büyükşehir belediyesi ile ilçe belediyeleri arasındaki görev ve gelir uyumsuzlukları da ilçe belediyeleri lehine yeniden düzenlenecektir.

* Anayasa'da yer alan mahallî yönetim yöneticilerinin görevden alınabilmesi ile ilgili hükmün değiştirilmesi ve mahallî yönetimlerin muhtariyetlerinin sağlanması konusunda çalışmalar yapılacaktır. Bunun için idari vesayetin kaldırılarak, sadece koordinasyon amacıyla kullanılması temin edilecektir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SOSYAL POLİTİKALAR

SOSYAL GÜVENLİK

Ülkemizde üç sosyal güvenlik kuruluşu olan; Emekli Sandığı, SSK, Bağ-Kur birleştirilerek sosyal güvence şemsiyesi genişletilecek ve yaygınlaştırılacaktır.

Sosyal güvenlik, günlük siyasî politikaların etkilerinden kurtararak, ekonomik olarak güçlendirilecek ve sosyal güvenliğin yaygınlaştırılmasında özel sektörün etkin olarak yer alması desteklenecektir.

İş ve İşçi Bulma Kurumu; İstihdamı Geliştirme Müdürlüğü'ne dönüştürülecek, meslekî eğitim ve plânlamaya öncelik veren bir kuruluş olacaktır.

Yurt dışında çalışan işçilerimizin hakları, karşılıklı olarak ikili ve uluslararası anlaşmalarla çift yönlü sosyal güvence altına alınacaktır.

Sosyal güvenlik şemsiyesi dışında bulunan tarım kesiminde çalışan insanlarımızın sosyal güvenliğe kavuşmaları için gerekli kanunî düzenlemeler yapılacak, gelecekleri devlet garantisine alınacaktır. Sosyal güvenlik şemsiyesi altındaki tüm insanlara en iyi sağlık hizmetleri sunulması için gerekli köklü iyileştirmeler yapılacaktır. Kadınlarımızın çalışma hayatına aktif olarak katılması için, geleneksel aile yapımıza uygun yeni kanunî düzenlemeler yapılacak ve çalışan kadın ile çocukların özel olarak korunması sağlanacaktır.

İŞSİZLİK SİGORTASI

İşsizlik sigortasının uygulamaya konulabileceği ekonomik ve sosyal bir yapının inşasından sonra, mutlaka işsizlik sigortası uygulamasına geçilecektir. Bu uygulamaya geçilirken kıdem ve ihbar tazminatı müesseseleri ile ahenk sağlanacak, işçi-işveren-devlet üçlüsünden her birine düşen sorumluluk, katılım ve fedakârlık güçlerine nisbetle adil bir şekilde dağıtılacaktır.

SENDİKALAR

* Sendikalar amaçladığımız sivil toplum düzeninin aslî unsurlarındandır. Sendikalar, temsilci oldukları kesimlerin ekonomik

hak ve çıkarlarını meşru bir zeminde koruyan ve geliştirmeye çalışan sivil toplum örgütlenmeleridir.

Sendikalar, sadece toplu-ış sözleşmesi yapan kuruluşlar olmaktan çıkartılıp daha geniş bir çerçevede üyelerinin iktisadî ve kültürel inkişaflarını sağlamaya çalışan kuruluşlar olmalıdır. Esasen işveren sendikaları üyeleri, işveren olmaları münasebetiyle tabii olarak bu imkâna sahiptirler. İşçi sendikalarının ise üyelerinin iktisadî imkânlarını geliştirecek ve ticarî örgütlenmeler yapmalarını temin edecek düzenlemeler yapması gerektiğine inanıyoruz. Memur, sendikalarının kurulabilmesini ve sendikal haklarla donatılmasını savunuyoruz.

İŞÇİ-İŞVEREN-DEVLET

* İşçi ve işveren kesiminin olduğu çalışma hayatında devletin rolü uzlaştırıcı ve düzenleyici olmaktır. Çalışma hayatında devlet-işçi-işveren üçlüsünün birlikte politikalar üretmek ve uygulamasını sağlamak gerektiği görüşündeyiz.

TOPLU-İŞ SÖZLEŞMESİ DÜZENİ - GREV VE LOKAVT

* Toplu-İş sözleşmesi yapma imkânını, çalışma hayatında ücretlerin belirlenmesi konusunda temel araç kabul ediyoruz. Ancak kanunî süre içerisinde yenilenemeyen ve grev uygulamasına geçilen uyuşmazlıklarda belirli bir süre devam eden grev neticesinde greve devam ya da sona erdirilmesi konusunda işçilerin iradelerine başvurmaya katılımcı demokrasinin bir gereği kabul ediyoruz.

Lokavtı, ancak grev uygulamasına karşı bir savunma aracı kabul ediyor, grev uygulamasına bağlı olmaksızın uygulanmasını kabul etmiyoruz.

ÇALIŞMA HAYATI

* Çalışma barışının sağlandığı bir ülke sosyal devlet olma yolunda en önemli engeli aşmış demektir. Bu nedenle devlet, kanunî düzenlemelerle çalışanların haklarını koruyacak ve çalışma barışını oluşturacaktır.

Çalışma hayatının üç unsuru olan; devlet-işveren-işçi arasında koordinasyon sağlanacaktır.

Sendikal örgütlenme, Uluslararası Çalışma Teşkilatı (ILO) standartlarına uygun olarak düzeltilecek, emeğin karşılığının alınteri kurumadan alınması devlet güvencesinde olacaktır.

Çalışma hayatını tanzim edici milletlerarası sözleşmeleri sırf Batı dünyasına entergrasyon için değil, ülkemiz şartlarına uygunluğu bakımından değerlendiriyor, kabul ya da reddediyoruz.

ÜCRET POLİTİKASI

*İşçi-işveren-devlet üçlüsünden oluşan, belirli dönemlerde yenilenmesi gerekli toplu-iş sözleşmeleri için ülke ekonomisinin ve diğer şartların objektif olarak değerlendirilerek tavan ücret zamanının belirleneceği bir konseyin kurulması gerektiği kanaatindeyiz. Bu çerçeve içerisinde tarafların kendi özel şartlarına göre ücretlerini belirlemesi gerektiğine inanıyoruz.

ESNAF VE ZENAATKÂRLAR

* Toplumun iktisadî yapısı içerisindeki en geniş kesimi oluşturan esnaf ve zenaatkârlarımıza gerekli kanunî düzenlemelerle daha fazla söz sahibi olma imkânı sağlanacak ve her türlü teşebbüsleri teşvik edilecektir.

VAKIFLAR

* Gelişmiş ülkelerde olduğu gibi, ülkemizde de vakıfların politikayla uğraşmasının serbest bırakılması, hatta kendi aralarında konfederasyona giderek dünya vakıf teşkilatları ile işbirliği yapması gerektiğine inanıyoruz.

Bu gelişmeler üzerine eskisi ve yenisiyle ülkemizde faaliyet gösteren vakıfların durumu daha da önem kazanmıştır. Hatta vakıfların hukukî dayanağını ve çalışma esaslarını düzenleyen yürürlükteki kanun, tüzük ve yönetmelikler ile mazbut vakıfların yönetimini mülhak ve yeni vakıfların devlet adına denetimini düzenleyen Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün mevcut statüsü ve teşkilat yapısı ihtiyacı karşılamaktan çok uzak bulunmaktadır. Yeniden oluşturulacak vakıflar yönetimi, Türk Medeni Kanunu'na göre kurulan vakıfların mütevelli heyet başkanlarının da yeralacağı geniş tabanlı bir "**Danışma Kurulu**"na, seçimli gelmiş bir yönetim kadrosuna sahip, genel hükümler çerçevesinde denetlemeye tabî, özel hukuk hükümlerine göre yönetilir, ayrı bütçeli müstakil bir yönetime sahip olmalıdır.

KENTLEŞME VE KONUT

* Türkiye, hızlı kentleşmekte olan bir ülkedir. İktisadi gelişme için kentleşme kaçınılmazdır. Ancak düzensiz kentleşme de pek çok

problemi beraberinde getirmektedir. Konut açığı, gecekondu, çevre problemleri bunlardan bazılarıdır. Türkiye'de mahallî gelişme ve sanayileşme politikaları, uygun bir kentleşme politikasının uygulamaya konulmasını gerektirmektedir. Bu çerçevede orta ölçekli kentler geliştirilerek, bazı tedbirler alınmalıdır. Bu sayede bir yandan büyük kentlerdeki konut açığı kapanacak, büyük şehirlerin gecekondulaşmayla birlikte ağırlaşan problemleri de çözülecektir.

Konut politikaları yeniden gözden geçirilerek, başta kırsal alan konutlarının ve gecekonduların iyileşmesini sağlayacak tedbirler alınacak, konut açığının önlenmesi için sosyal mesken uygulamasına hız verilecektir. Mesken bir barınak olarak da düşünülüp, insan ruhuna uygun hale gelecek biçimde iyileştirilecektir.

Kentlerdeki yeşil alan ihtiyacını karşılayacak alanlarla birlikte, eğitim, sosyal güvenlik ve sosyal hizmet kurumları oluşturulacaktır.

Trafikten, hava kirliliğine, kültür merkezlerinden, kentlere kimlik vermeye kadar bir dizi gayretle, kentlerin "**yaşanabilir**" alanlar haline getirilmesi acilen ele alınacaktır.

Sonuç olarak; kıyı yağmacılığı, verimli tarım alanlarında betonlaşma ve haksız kullanıma son vermek için, "**kentleşme mesken plânları**" uygulamaya konacaktır.

ÇEVRE

Türkiye uzun vadede ciddi çevre problemleriyle karşı karşıyadır. Mevcut teknolojik üretim çevre problemlerini de beraberinde getirmektedir. Çevre problemlerinin temel etkeni hâkim siyasî-sosyal düşüncedir.

Mevcut çevre problemlerini hafifletilmesi ve yeni problemlere yol açmaması için, insanoğlunun mevcut üretim-tüketim ve hayat tarzlarının yeniden sorgulanması gerekmektedir. Problem global olduğu için çözümü de globaldir ve topyekûn bir zihniyet dönüşümünü gerektirmektedir. Bu sebeple büyük ölçekli üretimden vazgeçilip, mevcut tüketim alışanlıklarını körükleyen uygulamalara son verilecektir. Gelişme ve kalkınma anlayışı yenisinden sorgulanacak, sınırlı bir çevrede sınırsız büyümenin imkânsızlığı gözden uzak tutulmayarak, doğal kaynakların kullanımında gelecek nesiller gözönünde bulundurulacaktır.

Türkiyemiz için ise; öncelikle tabiatla ahenk içinde yaşamının

yolları aranacak, Türkiye'nin sağlıklı bir çevre envanteri çıkarıldıktan sonra bütün sanayi faaliyetlerinden önce bir "**çevre etki değerlendirilmesi**" yapılarak, çevreyi kirletici tesislere izin verilmeyecektir.

Toplumda çevre duyarlılığının oluşturulması için yoğun bir bilgilendirme kampanyasına girilecek ve özellikle devlet, bu alanda sorumluluklar üstlenecektir. Mevcut çevre kanunları yeniden gözden geçirilip, uygulanabilir bir biçimde tek yasa altında toplanıp, en büyük çevre kirletici olan devletin, kirleticiliğine son verilmesi sağlanacaktır.

Sivil İnisiyatif Programı doğrultusunda, her bir ferdin, gönüllü çevreci bir zihniyete sahip olabilmesi sağlanacaktır. Tüm partililerle birlikte çevre korunması takip edilecektir.

SAĞLIK

* İnsanımızın sağlıklı bir yapıya sahip olması için, eğitim-beslenme-koruyucu hekimlik-hastane zinciri iyi bir şekilde koordine edilecek ve tam uygulanması sağlanacaktır.

Halkın ruh ve beden sağlığını korumanın çok önemli bir görev olduğunu öngörüyor ve sağlık problemini ön plâna çıkarmanın gereğine inanıyoruz.

Türkiye'de, sağlık probleminin, organizasyon bozukluğundan kaynaklandığına, bugünkü mevcut imkânlar ve kadrolarla bile bugünkünden çok daha fazla hizmet verilebileceğine inanıyoruz.

Sağlık hizmetinin ilerde mahallî yönetimlerce, tek elden yürütülmesini savunuyoruz.

Sürekli hizmetin verilebilmesi için, malzeme, yardımcı personel ve hekim unsurlarının ahenginin sağlanması, sağlık hizmetinin zorluklarından dolayı bu personelin hayat şartlarını, hizmeti aksatmayacak düzeye çıkarmayı amaçlıyoruz.

İlerde sağlık kuruluşlarının kontrolünde ve desteklenmesinde sivil toplum organizasyonları devreye sokulacaktır.

Hasta yatak kapasitesi her ilde ihtiyaca cevap verecek şekilde arttırılacaktır.

Bölgeleraraaı hekim ve yardımcı personel ile teknik imkânların dengesizliği giderilecektir.

Bölge ihtisas ve araştırma hastaneleri büyük şehirlerde yığılmayı önleyecek tarzda yaygınlaştırılacaktır.

Sağlık konusu aynı zamanda hayrî bir iş olması nedeniyle vakıflr devreye sokulacaktır.

Sağlık konusunun istismar edilmesini önlemek için takip organizasyonları geliştirilip, etkin hale getirilecektir. Böylece sağlık kuruluşlarımız ve hastanelerimiz ıztırap yerleri olmaktan çıkarılıp, şefkatle şifa dağıtan yerler haline getirilecektir.

Sağlıklığın ticaret aracı olmadığı gibi, siyaset konusu olmaması gerektiğinin savunucusu olacağız.

Sağlık politikasında eğitici tedavi hizmetlerinin yanısıra koruyucu sağlık hizmetlerine de öncelik kazandırarak tedavi sağlık hizmetlerine ağırlık verilecektir.

Getireceğimiz "**Genel Sağlık Sigortası**" sistemi ile; vatandaşımızın hekim seçme hürriyetinin olduğu ve hasta ile hekim arasında para alışverişinin bulunmadığı, hastaların bölgesine göre sosyal adalet içinde dağılımın sağlandığı "**Doğrudan Tedavi Sistemi**"nin savunucusu olacağız. Tedavisi için, fakir ilmuhaberi peşinde koşan vatandaşın onurunu koruyacağız.

Nüfusumuzun yarısı sosyal güvenlik kapsamı dışındadır. Bu kesimin de güvenlik kapsamına alınarak, sağlık primlerini kendilerinin ödeyeceği, ödeyemeyecek gelir düzeyinin altında bulunanların primlerinin devlet tarafından ödeneceği bir sistem olan "**Genel Sağlık Sigortası**", ülke şartlarında yürürlüğe konulacaktır. Böylece, milletimiz ödediği prime karşılık, hizmete sahip çıkacak ve Sivil İnisiyatif Programı doğrultusunda denetleme şuurunu kazanacaktır.

Köylerde ve kasabalarda atıl durumda bulunan sağlık ocakların kapatılıp; nüfus yoğunluğu dikkate alınarak gereken yerlerde açılacaktır.

Özellikle, resmî kurumlarda meydana gelen ve vurgun düzeyine ulaşan ilaç israfının önlenmesi için gerekli tedbirler alınacaktır.

İLETİŞİM (Basın - Yayın)

Modern dünyada iletişim başlı başına bir sosyal alan ve sektör olma yolundadır. Türkiye'nin modern dünyada güçlü bir devlet olarak varolabilmesinin temel şartlarından biri iletişim

endüstrisindeki yeni teknolojilerin süratle alınması ve bu alanda kalıfeye elamanların yetiştirilmesi ile mümkündür.

İletişim sermayesinin dağılımında ve teknolojilerinin kullanılımlı reklâm metal olarak istismarı önlenerek, "insanın özü" ve "toplum ahlâkıyla" çelişmeleyecek her türlü üretici çalışma teşvik edilecektir.

EĞİTİM

Eğitim anlayışımız, millî ve manevî değerlere sahip, çağın ilim ve teknolojiyle mücehhez, hür düşünceli, üretken, ahlâklı ve yenilikçi nesiller yetiştirmektir.

Eğitim sistemi, fertlere millî kültürün aktarılması yanında, fertlerin kabiliyetlerinin ortaya çıkmasını sağlayacak bir uygulamanın içinde olacaktır.

Eğitim meselesinin çözümünde temel etken unsur olan öğretmenlerimizin yetiştirilmesi için gerekli müesseseler oluşturulacaktır.

Öğretmenlere eğitim ve öğretimde azamî verimli olabilmeleri için gerekli bütün imkânlar sağlanacaktır.

Eğitimin her kademesinde çağın şartlarına ve teknolojisine uygun okullaşma temin edilecektir.

Eğitimde fırsat eşitliği sağlanacaktır. Bölgeler arası dengesizlikler ortadan kaldırılacak, sivil toplum kuruluşlarıyla gerekli koordinasyon sağlanarak, eğitime katkıları azamî düzeye çıkarılacaktır.

Eğitimde hür düşünce esas alınacaktır. Düşünce ve inanç hürriyetini engeleyici kısıtlamalar kaldırılacaktır. Eğitim ve öğretimin her kademesinde kılık ve kıyafet hürriyeti sağlanacaktır.

Eğitimde merkezî yönetim uygulamasından vazgeçilecek, bu konuda halkın inisiyatifi artırılacaktır.

Yabancı dil bilgisi, nitelikli insan gücünün ifadesidir. Bu meyanda yabancı dil öğretimi teşvik edilecektir. Ancak yabancı dille eğitime son verilecektir.

Türkçenin uluslararası kuruluş ve topluluklarda kullanılan bir dil olması için gerekli hassasiyet gösterilecektir.

Üniversitelerin gerçek anlamda ilmî araştırmalar yapan ve teknoloji üreten ilmî kuruluşlar özelliğini kazanması sağlanacaktır.

Eğitimin GSMH ve Konsolide devlet bütçesi içindeki payı arttırılacaktır. MEB'in payı yüzde 25'in üzerine çıkarılacaktır.

Eğitim sistemimiz ülke gerçeklerine uygun biçimde 21. Asrı Türk ve İslâm asrı kılacak, nitelikli insan gücünün yetiştirilmesi hususunda düzenlenecektir.

KÜLTÜR

Türkiye'de son yüzelli yıldır toplumumuza dayatılan yabancı unsurların ithaline karşıyız. Müslüman Türk toplumunun en aslî özelliklerini ve hasletlerini günden güne tahrip eden yabancı kültürlerin insanımıza olan yabancılığı açıktır. Millî kültürümüzü sosyal hayatın her safhasına yaymak hedefimizdir. Türkiye'de inançlarına, tarihî geçmişine bağlı, millî değerlerine saygılı olarak yetişmesini istediğimiz bir nesil için, millî kültürün tahrip edilmesinin önlenmesini önşart olarak kabul ediyoruz. Türk toplumunun mazisiyle tekrar barışması, ancak Türkiye'de sosyal hayatın temeline millî kültür unsurlarının yerleştirilmesiyle gerçekleşebilecektir.

SANAT

Sanat, bir toplumun dünya görüşündeki estekik ve inceliğin bir göstergesidir. Türk insanının inançlarıyla ters düşmeyen sanat, millî kültürümüzün de süregelen bir parçasıdır. Bu ölçüler içerisinde sanata hâiz olduğu kıymetini verip, sanatçının desteklenmesi ve korunması hedeflerimiz arasındadır.

BİLİM VE ARAŞTIRMA

Çağımızda toplum, bilim ve teknolojiadaki hızlı gelişmelerle, enformasyon toplumuna dönüşmekte ve yoğun bilgi, üretimi ve maliyeti etkileyen en önemli faktör olmaktadır. Rekabet üstünlüğü, ancak çalışanların teknolojik yeniliklere paralel olarak bilgi ve beceri düzeyini yükseltmekle sağlanabilmektedir. Böylece ülkelerarası rekabette eğitim stratejik bir önem kazanmaktadır.

ÜNİVERSİTELER

Bir toplumun en önemli sermayesi yetişmiş insan gücüdür. Bu sermayenin kaynağı olan üniversiteler siyasî dalgalanmalardan özerk yapılar olarak korunacak , faaliyetleri devletin içindeki hiyerarşik-bürokratik yapılarca değil, açık-seçik ortaya konacak hukukî mevzuatlarla düzenlenecek ve üniversitelerin kendi iç örgütleri eliyle denetlenecektir. İlmî faaliyetlere daha fazla malî ve teknolojik destek verilecek, bu destek GSMH'nin belli bir oranı olarak gözetilecektir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

MÜREFFEH EKONOMİ

* Türk milletinin refahını artırmak, adil bir gelir dağılımı sağlamak ve Türkiye'yi milletlerarası alanda ekonomik güç haline getirmek ana gayemizdir.

* Ekonominin mümkün olan en yüksek dengeli büyümeyi gerçekleştirmesi, bozulan sosyal dengelerin iyileştirilmesi sağlanacak, daha üretken ve daha dinamik bir ekonomik yapı oluşturulacaktır.

HÜR TEŞEBBÜS

* Ekonominin dinamik gücü Türk insanının teşebbüs ve atılım gücüdür. Bu güç devlet tarafından teşvik edilmeli ve teminat altına alınmalıdır. Teşebbüs kabiliyeti olan insanların aktif gücünü ekonomiye çekmek için, ciddî ve faydalı özel projeler desteklenecektir.

* Özel mülkiyet korunacak ve servetin geniş kitlelere yayılması için tedbirler alınacaktır.

ENFLASYON

* Enflasyon, dar gelirli halkın soyulmasıdır. Enflasyona yol açan KİT zararları önlenecek, kamu açıkları ve kamu borçlanma gereği asgari düzeye indirilecek ve malî politikalarla enflasyon canavarının başı ezilecektir. Enflasyonla mücadelede kamuoyu desteği şarttır. Halkın enflasyon beklentisi, dengeli ve inandırıcı politikalarla izale edilecektir.

* Sürekli bir hastalık haline gelen ve bünyevî bir rahatsızlık olarak kabul edilen Dış Ödemeler Dengesi açıklarını azaltıcı tedbirler alınacak ve yerli sanayinin ihracat imkânları artırılacaktır.

* Ekonomik yapıyı bir bütün olarak iyi işletmek amacıyla sınırlı kaynaklar ile acil kısa ve uzun vadeli ihtiyaçlar arasında en uygun kaynak-kullanım dengesini sağlayıcı iktisadî, malî, para-kredi politikalarına öncelik verilecektir.

İKTİSADÎ HAYATTA DEVLETİN VE ÖZEL KESİMİN YERİ (ROLÜ)

* İktisadî hayatta sürekliliği sağlayıcı bir ortamın sağlanabilmesi için:

- İç güvenlik problemlerinin giderilmesi ve ülkenin her bölgesinin yatırım yapılabilir halde tutulması,

- Kaynakların en uygun sahalara aktarılabilmesini temin için uzun vadeli plânlama ve gerçekçi projeksiyonların yapılması, Devlet Plânlama Teşkilatı'nın daha fonksiyonel bir hâle getirilmesi,

- Devletin doğrudan kaynak istismarına açık teşvik politikalarından vazgeçilerek alt yapı ve yüksek teknolojiye dönük yatırımlar için teşvik sistemine geçilmesi gerekir. Bu amaçla, Millî Teknoloji Araştırma Enstitüsü ve Merkezlerinin kurulması,

- Kamu kuruluşlarının kendileri ve birbirleriyle olan münasebetlerinin verimliliği artırıcı, birbirlerini faaliyet sahalarına müdahaleyi önleyici şekilde yeniden düzenlenmesi gerekmektedir. Bu sayede devlet sağlıklı bir iktisadî hayatın temini konusunda plânlama görevine sahip olacaktır. Yol gösterici ve istismara kapalı araçlarla teşvik edici bir devlet, özel kesimin uygun sahalara yönelmesine yardımcı olacaktır.

* Bölgelerarası dengesizliğin temelinde var olan **"bölgelerin yatırıma uygunluğu farkı"** özel kesimin daha rasyonel düşünerek bu bölgelere yönelmesini engellemektedir. Yatırımları teşvik etmede kullanılan mevcut kaynakların, geri kalmış bölgelere uygun yatırım konuları seçilerek, o bölgelere başlangıçta kamu yatırımı olarak gitmeyi zorunlu hale getirmektedir. Devletin bu bölgelere bu yolla mutlaka temel yatırımları götürmesi sağlanacaktır.

* Temel prensip olarak devlet, ekonomideki rolü itibarıyla **"yatırımcı"** olarak küçülmektedir. Ancak plânlayıcı, teşvik edici, koordine edici ve kontrol edici olarak büyümektedir.

ÖZELLEŞTİRME

* Verimlilikten uzak, zarar eden, devlete-milllete yük olan, enflasyonun temel kaynaklarından birisi haline gelen KİT'lerin özelleştirilmesi temel amacımız olacaktır.

* Kamu yararı açısından hayatını idame ettirmesi zorunlu olan KİT'lerin ise, rehabilite edilerek, ekonomik prensiplere uygun yönetilmesi ve memleket ekonomisine faydalı hale getirilmesi sağlanacaktır.

VERGİLER

* Ticarî teşebbüs heveslerini kırmayacak, ilgili tarafların kolaylıkla anlayıp, uygulayabilecekleri ve üzerinde yapılacak spekülasyonlarla haksız kazanç sağlamaya mani olucu adil bir vergi reformunu gerçekleştirmek gerekmektedir. Kaynağından tahsil edilen vergiler kadar kolay olmamakla birlikte **"hasılatтан alınan**

vergiler" de de esaslı bir düzenlemeye gidilecektir. Yapılacak vergi reformu, ilgili tarafların temsilcilerinin katılımı ile gerçekleştirilecektir. Bu konuda özellikle maliye teşkilâtının daha verimli çalışabilmesi için her iş koluna mahsus tek düzen hesap sistemlerinin uygulanması sağlanacak ve muhasebecilik mesleğinin ilgili odalar nezdinde meslekî yaptırım ve sorumlulukları artırılacaktır. Ayrıca vergi konusu ile ilgili cezaî müeyyidelerinin caydırıcılık gücünü artırıcı tedbirlerin alınması da zarurîdir.

* Devletin temel gelir kaynağı vergilerdir. Vergi tahsilatında verimsizlik bütçe açıklarına ve devlet hizmetlerinin aksamasına sebep olmaktadır. Bu sebeple adil bir vergi düzenini sağlayıcı ve vergi kaçağını önleyici bir vergi reformuna gidilecektir.

HİZMETLER

* Günümüzde refah toplumu olabilmenin en genel ölçüsü hizmetler kesiminin GSMH'dan aldığı payla ifade edilmektedir. Toplumda topyekûn bir sosyal ve ekonomik gelişme ancak hizmetler kesiminin gelişmesi ile mümkün olabilmekte ve yaygınlık kazanmaktadır. Özellikle işsizliğin büyük boyutlara ulaştığı ülkelerde emek yoğun bu sektör, bir mücadele aracı ve çare durumundadır.

* Dış Ödemeler Dengesi açıklarının kapatılmasında diğer döviz kazandırıcı işlemlerden sağlanan gelirler şeklinde zikredilen hizmetler kesiminin gelirlerinin artırılması bu bakımdan da önemlidir.

* Turizm, dış müteahhitlik ve taşımacılık faaliyetlerinde sağlanacak gelişmeler aynı zamanda ülkemizin dış imajı, itibarı ve güvenilirliği ile de yakından ilgilidir.

FONLAR

* Zaman içerisinde ihdas edilmiş fonları, kaynak oluşturma ve ilgili yerlere sarfı konusunda bir kolaylık ve belirlilik unsuru olarak değerlendirmekteyiz. Özellikle fonksiyonel olarak işleyen fonların çok iyi yönlendirilmeleri ve kontrol edilmeleri gerekmektedir.

* Fonlar yoluyla kaynak tahsis edilen projeleri öncelikli projeler olarak kabul etmekteyiz. Ancak, sözkonusu öncelikli projelerin kesintisiz uygulanması ve neticelenmesi konusunda son derece ısrarlı olacağız.

* Fonlar yoluyla sağlanan kaynakların en verimli şekilde kullanılmalrı ve bunlar üzerinde keyfi tasarrufla bulunmayı engelleyici tedbirlerin alınması zorunlu olacaktır.

ALTYAPI YATIRIMLARI VE GAP

* Her türlü enerji, ulaştırma ve haberleşme yatırımları devletin aslî görevleridir. Bahsedilen yatırımlar aynı zamanda iktisadî gelişmesinde temel ölçüsü olarak kabul edilmektedir. Bu sebeple devlet, altyapı yatırımlarına özel bir önem ve öncelik vermek mecburiyetindedir. Bunların herbirisini ayrı bir proje olarak ele almakta, proje finansmanı kaynaklarının tahsisi olarak ele almakta, proje finansmanı kaynaklarının tahsisi olarak değerlendirmekte ve söz konusu yatırımları bir an önce gerçekleştirmede sayısız faydalar olacaktır.

* Bu açıdan özellikle GAP projesinin devletin millî altyapısı projesi olarak bakmakta, ülkenin hem bölge açısından hem de genelinde sağlayacağı iktisadî iyileşme açısından bu konuda her türlü fedakârlığa katlanması gerektiğine inanmaktayız.

SANAYİ

* Sanayi sektöründe sağlanacak gelişme, sanayileşme ile kalkınmayı eş anlamlı kullanılır hale getirmiştir. Bu sebeple sanayileşmeyi ana hedef almak, sanayileşmek durumuna gelmiş bulunmaktadır. Günümüz dünyasında hedef, gelişmiş ülkelerin sanayileşme seviyelerine ulaşmak, teknoloji üreten ülke olmak şeklinde ifade edilmektedir.

* Ekonominin iyi işleyen dengeler üzerine oturtulabilmesi ve enflasyonun kaynaklarını kurutabilmesi için bu tür işlemler konusunda hassas davranmak mecburiyeti bulunmaktadır. Genel olarak tasarrufların teşviki ve uygun projelerin proje karşılığında finanse edilmek suretiyle yönlendirilmeleri temel prensip olacaktır.

* Ülkemizde, otomotiv, demir-çelik, tekstil, beyaz eşya üretimi gibi bazı sektörlerde, uluslararası rekabet gücü olan lokomotif kuruluşlar desteklenecek ve bu sektörlerin civarında oluşturacak orta ölçekli yan sanayi kuruluşları ile istihdam artırılarak sanayileşme tabana yayılacaktır.

* Sanayileşmede büyük payı olan organize ve küçük sanayi sitelerinin çağdaş atlyapıya sahip olarak yapılanması sağlanacaktır.

* Esnaf ve sanatkâr birliklerinin dekteklenmesi için kurulacak olan genel müdürlükle, altyapı, eğitim ve kredilendirme işlemleri yeniden organize edilecektir.

* Devlet, sanayileşmede öncülüğünü tamamladığı sektörlerdeki Kamu İktisadî Teşebbüslerini özelleştirerek, hizmet sektörüne ağırlık verilecektir.

* Büyük sermaye birikimi ve yeni teknoloji gerektiren sahalarda milli menfaatleri gözden uzak tutmadan, yabancı sermaye girişi temin edilecek ve bu konuda gerekli tedbirler alınacaktır.

TARIM

* Tarım politikamızın esası, tarımda çalışanların refah seviyelerini yükseltmek, ihtiyacımız olan gıdanın ve tarıma dayalı sanayinin ihtiyaç duyduğu hammaddenin tamamını yurt içinde karşılamak, ihtiyaç fazlası ürünleri de ihraç ederek ülkemizin döviz gelirini artırmaktadır.

TARIMDA HEDEFLERİMİZ

* Tarımda arazi parçalılığı, geniş oranda emek ve sermaye kaybına yol açtığı gibi rasyonel ve plânlı işletmeciliği de engellediğinden, bunun önlenmesi için gerekli hukukî ve tarımsal tedbirler alınacaktır.

* Çiftçilerimiz, kendi haklarını koruyabilmek, ürünlerini değer fiyatla satabilmek, ucuza üretim girdisi temin edebilmek ve kendi adlarına araştırma yapabilmek için kendi yönettikleri "Millî Çiftçi Birlikleri" kurulacaktır. Bu birlikte "sosyal iktidar" ve "sivil toplum" anlayışımızın bir icabı ve ürünü, aynı zamanda da devletin sektör üzerindeki bağlayıcı, kısıtlayıcı özelliğine alternatif teşkil edecektir.

* Çiftçi Birlikleri, elde ettikleri ham ürünleri işleyen tesisler kurarak, hem tarım sektöründeki ihtiyaç fazlası işgücünü değerlendirmiş olacak, hem de tarım sektörünün dengeli olarak sanayileşmesine çiftçiler önderlik etmiş olacaktır.

* Devlete ait tahıl siloları, tarım işlemeleri, et kombinaları, süthaneler, çay fabrikaları, Tarım Kredi ve Tarım Satış Kooperatifleri ve benzeri tesisler üreticilerin ortağı durumundaki Çiftçi birliklerine devredilecektir.

* Üretimin yapıldığı hammadde kaynağına yakın 10-20 kadar köy ve yerleşim merkezlerinin gelişmeye uygun olan bir merkez seçilip, tarımsal küçük sanayiinin ve diğer bir çok hizmetlerin bu merkezde toplulaştırılmasıyla küçük ve orta ölçekli "Tarıma dayalı Sanayi Merkezleri" kurulacaktır. Bu merkezlerin faaliyetleri sonucunda da iç göç önlenecek, böylece sosyal denge sağlanacaktır.

* Hayvansal üretimde, besi kabiliyeti ve verimi fazla, bölge şartlarına uygun, melez hayvan materyalinin artması sağlanacak, canlı hayvan yerine işlenmiş hayvan ürünlerinin ihracatına önem verilecektir.

* Bozulan mer'a alanlarının ıslahı, yem bitkilerinin ekim alanlarının teşvikle arttırılması, hayvancılık politikamızın bir gereği olarak ele alınacaktır.

* Üç tarafı denizlerle çevrili, tabii akarsu ve gök kaynaklarınca zengin ülkemizde balık ve diğer su ürünlerinin arttırılması sağlanacaktır.

* İklim, toprak ve tarım tekniği ile ilgili gelişmişlik seviyeleri gözönüne alınarak, ülkemizin geri kalmış, düşük gelirli bölgelerindeki çiftçilerle, gelişmiş bölgelerdeki çiftçilerin gelir farklılıkları arasındaki dengesizlik ortadan kaldırılacaktır.

* Kaynağı tarımsal ithalat ve ihracattan sağlanan "Tarım Fonu" kurulacak ve bu fon, sadece az gelişmiş bölgelerimizin çiftçilerini kalkındırmak için kullanılacak, böylece tarımda sosyal bir denge sağlanmış olacaktır.

* Sulanabilir tarım arazilerinin miktarı artırılacak, sulama suyunun dengeli ve yeterli olarak kullanılmasına özen gösterilecektir.

* Tarım sigortası kanunu bir an önce çıkartılacaktır.

* Televizyondaki bir kanalın tarımla ilgili konulara tahsis edilmesi sağlanacaktır.

* Kırsal kesimde çeşitli el sanatlarının yaygınlaştırılması, dar gelirli çiftçi ailelerinin gelir seviyelerini yükseltmede uyguladığımız önemli bir politika olacaktır.

* Türk Cumhuriyetleri ile birlikte Ortak Tarım Teşkilâtı kurulacaktır.

* Tarımda modern teknoloji ve politikaların, şartlara bağlı olarak uygulanması, tarımın gelişmesi açısından faydalı olacağı gibi, üründe; kalite ve çeşitliliği arttıracığı için, dış pazarlarda rekabetimizi kolaylaştıracaktır.

TABIÎ KAYNAKLAR

Dünyada yenilenemeyen tek kaynak olan yeraltı zenginliklerinin ekonomik olarak değerlendirilmesi ve korunması için Madencilik Bakanlığı kurulacaktır.

Bu Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı sadece Maden Dairesi tarafından ruhsatlandırılan ülkemiz madenciliği için, tek kanunî düzenleme olan Maden Kanunu, çağımız gereklerine ve ülke menfaatlerine göre yeniden düzenlenecektir.

Ülkemiz ihtiyaçlarına yetecek ve hatta Bor gibi bazı önemli madenlerde dünya piyasasını yönlendirecek miktarda rezerve sahip olan ülkemizde, tüm madenlerin rantabil işletilmesi için devlet desteğini verecek ve denetimini yapacaktır.

Büyük şehirlerimizin ve sanayinin ucuz ve temiz enerjiye sahip olması için, yerli doğal gaz araştırılarak, üretimine ağırlık verilecek, doğal gazın yaygın olarak kullanılması için gerekli yatırımlar yapılacaktır. Çevresel etkileri gözönüne alındığında en az zararlı olduğu bilinen ve ülkemizde yeterli rezervi olmayan Antrasit ve Semi-Antrasit gibi kömür türlerinin, büyükşehirlerde, devletin denetim ve kontrolünde mahallî yönetimlerce ithal edilerek kullanılması ve bu durumdan ülkemiz kömür madenciliğinin menfi yönde etkilenmemesi için gerekli tedbirlerin alınması sağlanacaktır.

TKİ, Etibank, TTK ve Çinkur gibi kamu madencilik sektörleri, yüksek teknolojiye uygun olarak ıslah edilecek, stratejik madenler dışındaki maden işletmeciliği, devletin kontrolünde özel sektöre devredilecektir. Ülkemizdeki petrol arama ve işletme konusunda yetkili KİT'ler olan TPAO, TÜRPAŞ, POAŞ, BOTAŞ gibi kuruluşların koordineli çalışmaları sağlanarak, araştırma ve geliştirmeye kaynak aktarımı sağlanacaktır.

TPAO'nun öncelikle, önemli ölçüde petrol rezervlerine sahip olan Türk Cumhuriyetleri başta olmak üzere, diğer ülkelerde arama ve işletme yapabilecek yüksek teknolojiye sahip, uluslararası bir kuruluş olması sağlanacaktır.

ALTINCI BÖLÜM

GÜÇLÜ TÜRKİYE VE ADİL BİR DÜNYA

Türkiye, Jeo-politik ve Jeo-stratejik açıdan dünyanın önemli bölgelerinden birinde yer almaktadır. Son bir kaç yıllık gelişmelerden de görüldüğü üzere, Türkiye bölge istikrarını temini noktasında en etkili ve sorumlu ülkelerden biridir. Tarihî konumu Türkiye'nin sorumluluklarını artırmaktadır. Bugüne kadarki kutuplu bir dünyaya göre, güvenlik ve dış ilişkiler politikası üreten Türkiye'nin artık bu anlayışını terketmesi gerekmektedir. Hem bölgenin hem de Türkiye'nin güvenliği Türkiye'nin bundan sonra uygulayacağı politikalarla sıkı sıkıya bağlıdır.

Türkiye bölgenin istikrar unsuru olarak, tarihî fonksiyonunu geliştirmek zorundadır. Burada komşu ülkelerin istikrarı önemlidir. Hatta bu ülkelerin istikrarının korunmasında Türkiye'nin rolü olmak zorundadır. Ancak bu fonksiyonunu yerine getirmesi güçlü ve istikrarlı bir ülke olmaktan geçer. Ülke problemlerini, ülke bütünlüğü esasında taviz vermeden, demokratik kurallar çerçevesinde bir an önce çözmek zorunluluğu bulunmaktadır. Bu çerçevede güçlü ve istikrarlı ekonomik ve siyasî yapının yanında güçlü bir orduya da ihtiyaç bulunmaktadır. Güçlü bir ordu, sayı olarak kalabalık bir ordu değil, mekanize olmuş çevik bir ordudur. Geleneksel orduyla beraber, profesyonel bir orduya da ihtiyaç bulunmaktadır.

DIŞ POLİTİKA

Sovyetler Birliği'nin dağılışı ile dünya iki kutupluluktan çok kutupluluğa doğru bir eğilim içine girmiştir. Türkiye artık güvenliğini ve uluslararası konumunu kendiöz gücüyle sağlamak zorundadır.

Bugüne kadar Türkiye'nin izlediği politikalar çeşitli dönemlerde çeşitli güçler yanında onların verdiği razı olmak istikametinde aleyhine olmuştur. Ancakbugün dünyada meydana gelen gelişmeler, Türkiye'nin önüne çok önemli fırsatlar çıkarmış, eline çok önemli kozlar vermiştir.

Türkiye 70 yıl önce terketmek zorunda bırakıldığı tarihî misyonundan vazgeçemez, görmezden gelemez, Türkiye'nin ilgi sahası sadece Anadolu coğrafyasındaki insanlarıyla mukayyet değildir.

Türkiye'nin dış politikası sadece Türk soylu ve müslüman toplulukların yaşadığı coğrafyalarıdağil, dünyanın neresinde mağdur, mazlum aç ve açıkta topluluklar varsa orayı da kucaklamalıdır.

Türkiye tarihinin ve coğrafyasının ona gösterdiği istikamette bir süper güç olarak, bir güç merkezi olarak dünya siyasetindeki yerini almak zorundadır.

Temel dış politikamız Türkiye'yi yeni düzen içinde bir güç merkezi haline getirmektedir. Bunu sağlamak için sivil ve asker uzmanlardan oluşmuş, dış politika konularında straji ve politikalar üretecek, ülkeyi idare edenlere danışmanlık hizmetleri verecek bir İlmî ve Stratejik Araştırma Kurumu ihdas edilecektir.

BALKANLAR

Türkiye'nin Osmanlı Devleti'nin aslî mirasçısı olarak Balkanlar'da, aynı ortak tarihi ve kaderi paylaştığı kardeşleri yaşamaktadır. Türkiye Balkanlar'daki müslümanların tek hamisidir. Bu sebeplerden dolayı, Türkiye'nin Balkanlar'da aktif ve belirleyici bir rol oynaması, sahipsiz kalan müslümanların haklarını gözetmesi zarurîdir. Balkanlar'daki dış politikamız, sadece müslüman halklara değil, bölgenin diğer halklarına karşı da tarihten gelen sorumluluğumuzun yerine getirilmesine ve saldırgan bir tutum izleyen odakların saldırganlıklarından fiili olarak vazgeçirilmesine dayanmaktadır.

DIŞ TÜRKLER

Türkiye, 150 milyonluk büyük Türk milletin Anadolu'daki uzantısı, en önemli merkezidir. Önümüzde uzanan çağ, Türk milletin 150 milyonluk ve geniş bir coğrafyayla uzanan kütlesiyle Türk asrı olacaktır. Türkiye'nin Türkiye dışındaki Türklere karşı izleyeceği politika, bir büyük devlet politikası olarak, Türk cumhuriyetlerinin bağımsızlığına ve eşit münasebetlere dayalı olarak ve halen başka devletlerin sınırları içinde yaşayan Türk topluluklarını sahiplenerek bağımsızlık ve eşitlik esasları etrafında bir birlik politikası olacaktır. Bu politikanın temeli din, dil, kültür birliği ve millî şuurun kuvvetlendireceği bir zeminde yürütülecektir. Bu mânâda bağımsızlığını kazanmış veya kazanmamış bütün Türk toplulukları ile koordinasyonu sağlayacak, siyasî, sosyal, ekonomik ve kültürel birliği kuvvetlendirecek politikalar geliştirecek ayrıca yurt dışında çalışan işçilerimizin her türlü problemleriyle ilgilenecek bir Dış Türkler Bakanlığı ihdas edilecektir.

İSLÂM DÜNYASI

İslâm dünyası, güçlü bir liderden mahrum olduğu için dünya politikasında arzu edilen gücü ve etkiyi gösterememektedir. Türkiye, bu liderliği üstelencek ve İslâm âleminin bugün çoğalan sıkıntılarına ve problemlerine çözümler üretecektir. İslâm ülkeleri dışında yaşanan ve her türlü haksızlığa uğrayan müslümanları koruyacak ve kollayacaktır.

Gerek İslâm âlemi gerekse yeni bağımsızlığını kazanan Türk devletlerinin hâlen Türkiye'de olduğu gibi yönetim kademeleriyle halk arasında kopukluk vardır. Bu devletlerde yönetim kademelerinin bir kısmı yeni dünya düzeninin taraftarı bir kısmı ise hâlâ komünist düşüncenin tesiriyle BDT içinde faaliyet gösterilmesi doğrultusunda karar almaktadır. Halk ve yönetim kopukluğu sebebiyle ülkemizde; özellikle müslüman diğer milletlere karşı düşmanlık pompalanmaktadır. Aynı şekilde o ülkelerde de Osmanlı fikri uyanır korkusuyla Türklere karşı düşmanlık fikri pompalanmaktadır. Gerek ülkemizde gerekse diğer müslüman ve Türk ülkelerde, halkları ile halkımızın dostluğuna dayanan çalışmalar geliştirilecek, ilişkilerin daha düzenli hâle getirilmesi için çalışacaktır.

ORTADOĞU VE DİĞER İSLÂM COĞRAFYALARI

Ortadoğu bugün sunî yapılanmaların sonucu, ülkeler mozaiği niteliği taşımaktadır. Sunî yapılanmayla oluşmuş bu devletler kendi dışlarındaki güç odaklarının siyaset kulvarında yürümektedirler.

Afrika'da müslüman ülkeler arasında ciddi görüş ayrılıklarının varlığı bilindiği gibi, Türkiye'den daha kötü durumda dış güçler tarafından yönlendirilmektedir. Halen açlıktan insanların öldüğü bu coğrafyanın halkı Türkiye'nin ve tüm İslâm âleminin ayıbıdır.

İslâm ülkeleri dışında yaşayan ve her türlü haksızlığa, maruz kalan müslümanları Türkiye koruyacak ve kollayacaktır.

